

Handläggare: Anna William-Olsson
Telefon: 08-508 23 362

Till
Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Riktlinjer för kontroll av försäljning av receptfria läkemedel i detaljhandeln

Förslag till beslut

1. Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd godkänner och översänder tjänsteutlåtandet som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Maria Mannerholm
Stadsdelsdirektör

Gunnar Ohlsén
avdelningschef

Sammanfattning

Till Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd inkom den 21 september 2009 förslag på riktlinjer för kontroll av försäljning av receptfria läkemedel i detaljhandel i Stockholms stad.

Förslaget innebär att ansvaret för kontrollen läggs på Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden. Förvaltningen anser att det är en riktig bedömning att ansvaret bör ligga där och inte på stadsdelsnämnderna.

Bakgrund

Till Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltning inkom den 21 september 2009 förslag på riktlinjer för kontroll av försäljning av receptfria läkemedel i detaljhandel i Stockholms stad. I september beslutade socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden att godkänna förslag på riktlinjer för kontroll av försäljning av receptfria läkemedel i detaljhandeln i Stockholms stad samt att överlämna ärendet till kommunstyrelsen för beslut. Kommunstyrelsen har remitterat förslaget till stadsdelsnämnden. Remisstiden sträcker sig till den 23 oktober 2009.

I riksdagen beslutades 2007-12-19 att Apoteket Aktiebolag inte längre ska ha ensamrätt att bedriva detaljhandel med receptfria nikotinläkemedel till konsument. Receptfria nikotinläkemedel har sedan 1 mars 2008 kunnat säljas på andra försäljningsställen än apotek. Från och med 1 november i år utökas sortimentet med flera andra receptfria läkemedel. Läkemedelsverket beslutar om vilka läkemedel som uppfyller kraven för försäljning i detaljhandeln.

Kommunen får en delvis annan roll än tidigare. Kommunen blir en kontrollmyndighet som ska rapportera brister till Läkemedelsverket. Näringsidkaren ska inte längre anmäla till kommunen att de säljer receptfria nikotinläkemedel utan anmälan om försäljning av receptfria läkemedel ska lämnas in till Läkemedelsverket. Receptfria läkemedel får inte säljas eller på annat sätt lämnas ut till den som inte fyllt 18 år (gäller ej apotek). Överträdelse av förbudet är belagt med böter eller fängelse i högst sex månader. För kontrollarbetet har kommunen möjlighet att ta ut en avgift. Kontrollavgiften föreslås vara 1 000 kronor för de försäljningsställen som redan nu säljer folköl och/eller tobak. För de handlare som säljer enbart läkemedel bör avgiften vara 1 500 kronor. Tillsynsavgiften ska täcka administrativa uppgifter samt minst ett kontrollbesök per år. Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden föreslås svara för tillsynen.

Läkemedelsverket ansvarar för den övergripande tillsynen och har möjlighet att förelägga och förbjuda verksamhet som inte bedrivs i enlighet med gällande lag och föreskrifter.

Den som anmält försäljning av läkemedel till Läkemedelsverket är skyldig att utöva s.k. egenkontroll och upprätta egenkontrollprogram för verksamheten. Avsikten med egenkontrollen är dels att underlätta och effektivisera tillsynen, dels att ge näringsidkaren hjälp med att kvalitetssäkra försäljningsverksamheten.

Kommunen har den lokala praktiska tillsynen på försäljningsställena medan eventuella beslut om sanktioner fattas av Läkemedelsverket.

Bestämmelserna om detaljhandel med vissa receptfria läkemedel på andra försäljningsställen än öppenvårdsapotek regleras i lag (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel (LHR)

Tillsyn och kontroll

I remissen föreslås att stadens ansvar åläggs Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden och omfattar följande:

- Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden ansvarar för den kommunala kontrollen av receptfria läkemedel. I denna uppgift ingår att kontrollera försäljningen i butiker och att föra dialog med Läkemedelsverket. Nämnden sammanfattar årligen i årsredovisning hur kontrollfunktionen genomförts.
- Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har ansvaret från och med 2009-11-01.
- Socialtjänst- och arbetsmarknadsnämnden har tillsynsansvaret för receptfria nikotinläkemedel som försäljs på serveringsställen med serveringstillstånd.
- Registrering av försäljningsställen sker efter anmälan från Läkemedelsverket i OL2 eller AlkT (administrativt stöd för alkoholtillstånd).

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen förstår vinsten med socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningens förslag till riktlinjer för kontroll av försäljning av receptfria läkemedel i detaljhandel i Stockholms stad. Stadsdelsnämnderna i Stockholm ansvarar för tillsynen över folköls och tobaksförsäljningen utom då det handlar om restauranger med serveringstillstånd. Samma åldersregler gäller för försäljning av tobak, folköl och receptfria läkemedel i detaljhandel. Försäljningsställen för receptfria läkemedel sammanfaller ibland med dem som redan idag säljer folköl eller tobak. Dessa omständigheter skulle kunna tala för att lägga ansvaret för kontrollen på stadsdelsnämnderna.

Syftet med tillsynen över tobaks och folkölsförsäljningen är att tillse att åldersgränsen upprätthålls så att inte minderåriga får tillgång till tobak eller folköl. Kontrollen av försäljning av receptfria läkemedel omfattar betydligt mer än upprätthållande av åldersgränsen. Den speciella kompetens som krävs för kontrollen över försäljningen av receptfria läkemedel torde bli svår att upprätthålla på stadsdelsnämnds nivå och den rimliga slutsatsen är att kontrollarbetet bäst utförs av därtill specialiserad personal placerade inom Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen. Samma resonemang låg till grund för att tillsynen över försäljningen av nikotinläkemedel sedan 1 mars 2008 handhas av Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för Samhällsplanering.

Bilagor

1. Remissunderlag om riktlinjer för kontroll av försäljning av receptfria läkemedel i detaljhandeln
2. Remissbrev